

Про виконання рішення Європейського суду з прав людини щодо справедливої сатисфакції у справі "Куликов та інші проти України"

(Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 29.05.2017 № 01-06/920/17)

Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини звернувся до Вищого господарського суду України з листом від 13.05.2017 № 2801/1/12.0.1/20-17 про виконання рішення Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) щодо справедливої сатисфакції у справі "Куликов та інші проти України", стислий виклад якого додається.

Зазначеним рішенням Європейського суду зобов'язано Україну сплатити заявникам суми відшкодування матеріальної та моральної шкоди, судових витрат і додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватися.

Згідно зі статтею 17 Закону України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини" суди повинні застосовувати практику Європейського суду як джерело права.

Під виконанням рішення Європейського суду слід розуміти виплату відшкодування, а також вжиття державою додаткових заходів індивідуального характеру щодо відновлення порушених прав, визначених в рішенні Європейського суду, та заходів загального характеру, спрямованих на усунення підстави для надходження до Європейського суду аналогічних заяв проти України.

Зі змістом зазначеного рішення та правовими позиціями Європейського суду щодо справедливої сатисфакції можна ознайомитися на сайті Міністерства юстиції України в рубриці "Захист інтересів держави в Європейському суді", в інформаційно-пошукових системах "Ліга" та "Законодавство", збірнику нормативно-правових актів "Офіційний вісник України".

Додаток: за текстом на 2 арк.

Голова Вищого господарського суду України

Б. Львов

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КУЛИКОВ ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KULYKOV and OTHERS v. UKRAINE)
(Заяви № 5114/09 та 17 інших)

Стислий виклад рішення від 19 січня 2017 року

Заявниками у цій справі є 18 суддів українських національних судів, щодо яких у період з 2004 до 2012 роки Вищою радою юстиції (далі – ВРЮ) були ухвалені рішення про порушення присяги суддів. Подання ВРЮ про звільнення суддів вносились до Верховної Ради України або Президента України, залежно від того, які органи влади призначали суддів на посади, для ухвалення остаточних рішень щодо їх звільнення. У подальшому заявники безрезультатно оскаржували ці рішення до Вищого адміністративного суду України (далі – ВАСУ). Розглянувши справи заявників ВАСУ доходив висновків про законність та обґрунтованість рішень ВРЮ та Верховної Ради України.

У заяві № 35336/11 заявника було звільнено з посади судді Указом Президента України. Заявник оскаржив рішення про його звільнення до ВАСУ, який встановив незаконність рішення ВРЮ, проте зазначив про неможливість скасування Указу Президента України, оскільки це не входило до повноважень ВАСУ як суду першої інстанції. Пізніше беручи до уваги що постанову ВАСУ, в.о. Президента України скасував попередній Указ про звільнення заявника та його було поновлено на посаді.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржилися за статтею 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі – Конвенція), що провадження стосовно їхнього звільнення були несправедливими та суперечили принципу незалежного і безстороннього суду. Деякі заявники скаржилися за статтею 8 Конвенції на те, що звільнення значним чином вплинуло на їхнє приватне життя. Крім цього, заявники скаржилися за іншими положеннями Конвенції.

Розглянувши скаргу заявників за статтею 6 Конвенції Європейський суд послався на свої висновки у справі «Олександр Волков проти України», у якій він дійшов висновку, що провадження у ВРЮ і Верховній Раді України характеризувалося великою кількістю системних і загальних недоліків, які поставили під сумнів принципи незалежності та неупередженості, а подальший перегляд справи судом не усунув ці недоліки. Європейський суд вказав, що згадані висновки є однаково застосовними до заяв, що розглядаються.

Щодо справ № 4588/11 та № 35336/11, в яких подання ВРЮ про звільнення заявників для ухвалення остаточного рішення про їх звільнення було внесено Президентові України, а не до Верховної Ради України, Європейський суд дійшов висновку, що цей етап провадження на національному рівні не забезпечив основних гарантій судового процесу, передбачених статтею 6 Конвенції.

У зв'язку з цим Європейський суд дійшов висновку про порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо усіх заявників у зв'язку з недотриманням принципів незалежності і неупередженості.

Розглянувши скаргу за статтею 8 Конвенції Європейський суд, зробивши посилання на висновки у справі «Олександр Волков проти України», що звільнення заявника з посади судді становило втручання у його приватне життя, а також, що таке втручання не відповідало вимозі «якості закону», а тому не було правомірним у розумінні статті 8 Конвенції, дійшов висновку, що вони застосовні до заяв заявників. У зв'язку з цим Європейський суд констатував порушення статті 8 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявників Європейський суд дійшов висновку про відсутність необхідності ухвалювати окреме рішення за іншими скаргами.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* скарги за пунктом 1 статті 6 Конвенції (щодо принципу незалежного і безстороннього суду) прийнятними;
3. *Оголошує* скарги за статтею 8 Конвенції (щодо права на повагу до приватного і сімейного життя) прийнятними;
4. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції стосовно усіх заявників у зв'язку з недотриманням принципів незалежності та безсторонності;
5. *Постановляє*, що було порушення статті 8 Конвенції стосовно усіх заявників;
6. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати інші скарги на предмет їх прийнятності та щодо суті;
7. *Постановляє*, що
(а) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявникам суми, зазначені у Додатку II, а також додатково суми будь-яких податків, що можуть нараховуватись; ці суми мають бути конвертовані у валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) суми відшкодування судових та інших витрат мають бути сплачені безпосередньо на банківські рахунки представників заявників;

(c) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на зазначені вище суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

8. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.»